

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 747

van **JEROEN TIEBOUT**

datum: 15 mei 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Gemeenschapsinstellingen - Uitbreiding capaciteit (2)

Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 316 van 6 januari 2023 bleek dat er geen sprake meer is van tekorten aan plaatsen in de gemeenschapsinstellingen. Meer nog, terwijl in 2019 er nog 256 weigeringen waren en de kranten bol stonden van het plaatsgebrek in de gemeenschapsinstellingen, werden die in 2022 herleid tot nul. Uit datzelfde antwoord bleek ook dat de opnames bijgevolg ook enorm gestegen zijn, maar cijfers voor 2022 konden toen nog niet gegeven worden. Er werd ook een vergelijking gemaakt met Nederland, waar recente cijfers ook nog niet beschikbaar waren.

Op de website van de Nederlandse dienst voor justitiële inrichtingen zijn wel nog andere interessante cijfers beschikbaar, zoals de gemiddelde verblijfsduur en het aantal jongeren met een migratieachtergrond. Als we die redenering mogen volgen, alsook kijken naar de bevolkingsgraad in de gevangenissen, dan valt daar wellicht ook een lijn in door te trekken naar jeugddelinquenten. Daarenboven is ongeveer 40%, en in sommige gevangenissen zelfs de helft, van de gevangenisbevolking illegaal en zouden er sinds SKY ECC heel wat beklagden rond drugs binnenstromen. Ten slotte zitten er, opnieuw bij de volwassen criminelen, heel wat veroordeelden in de gevangenis die eigenlijk geïnterneerd zouden moeten worden, ondanks de bestaande forensisch psychiatrische centra (FPC's). Hoe dit allemaal zit voor jeugddelinquenten, is momenteel onbekend.

Tot slot zijn de opnames binnen de gemeenschapsinstellingen natuurlijk iets wat we in Vlaanderen zelf in de hand hebben. De instroom en afhandeling door het parket en de jeugdrechtbanken niet, aangezien enkel het materieel recht en de gemeenschapsinstellingen werden overgeheveld naar Vlaanderen. Ook die analyse kan interessante cijfergegevens opleveren.

1. Wat is de evolutie van het aantal jongeren die in een gemeenschapsinstelling worden geplaatst tussen 2017 en 2022, opgesplitst per jaar, en dus nu met het jaar 2022 toegevoegd? Wat is de stijging in percentage sinds 2019 en nu qua opnames?
2. Is er ook een evolutie in aantal personeelsleden? Gelieve een oplijsting te maken van het aantal personeelsleden tussen 2017 en 2022, opgesplitst per jaar, per gemeenschapsinstelling en voor de jeugdgevangenis van Beveren.
3. In mijn vorige vraag vroeg ik naar cijfers over Nederland, Frankrijk en Duitsland, maar kreeg ik enkel cijfers over Nederland.

Zijn er enerzijds recentere cijfers over Nederland qua plaatsing in de gemeenschapsinstellingen? En hoe zit het met dergelijke cijfers in Frankrijk, Duitsland, Denemarken, Noorwegen en Zweden?

**Vlaams
Parlement**

4. Wat is de gemiddelde verblijfsduur in een gesloten instelling?
5. Wat is het percentage van minderjarigen met een migratieachtergrond in de gemeenschapsinstellingen? Kan de minister een opsplitsing maken per afkomst?
6. Hoeveel niet-begeleide minderjarigen verblijven in de gemeenschapsinstellingen en zijn daarvoor samenwerkingsprotocollen gesloten met de federale staatssecretaris voor Asiel en Migratie?
7. Hoeveel minderjarigen worden geacht niet toerekeningsvatbaar te zijn of kampen met zware psychologische of psychiatrische problemen in de gemeenschapsinstelling of jeugdgevangenis in Beveren? Zijn hiervoor voorzieningen gelijkaardig aan de FPC's voor volwassenen en die dus voldoende beveiliging bieden alsook forensische zorg? Wat is de capaciteit daarvan en volstaat die? Indien die er niet zijn of indien er onvoldoende plaatsen zijn, worden zij dan bij de andere leefgroepen geplaatst en is daar voldoende begeleiding voor mogelijk?
8. Wat is de instroom van jeugddelicten bij het parket/rechtbanken en wat is de seponeringsgraad, en redenen voor seponering?

ANTWOORD

op vraag nr. 747 van 15 mei 2023

van **JEROEN TIEBOUT**

1. We zagen zowel in 2021 alsook bevestigd in de cijfers van 2022 een evolutie in het aantal opnames in de gemeenschapsinstellingen, nl. een stijging tot 1.734. Daarin zitten ook nog time-out en cijfers van jongeren in verontrustende situaties (VOS).

Het aantal opnames specifiek voor een jeugddelict bedroeg 1.035. Als we dit afzetten ten aanzien van vorige jaren, dan zien we volgend beeld: 790 in 2020, 741 in 2019 en 732 in 2018. We zien dus een stijging van meer dan 300 opnames ten opzichte van 2018 (+ 41%). Belangrijke verklaringen hiervoor zijn de geleverde inspanningen voor de stijging van de capaciteit, de monitoring van de in-, door- en uitstroom en het experiment kortverblijf (299 opnames in kortverblijf in 2022), met een spectaculaire daling van het historisch hoge aantal geweigerde opnames voor jongeren met bufferbare feiten. Waar er in 2019 nog 256 weigeringen waren, zijn deze op vandaag nihil.

2. Evolutie personeel gemeenschapsinstellingen en Vlaams detentiecentrum (VDC):

Evolutie aantal personeelsleden per gemeenschapsinstelling (referentiedatum 1 januari)					
Jaar	De Grubbe	De Kempen	De Zande	VDC	Totaal
2017	94	317	352	29	792
2018	103	306	359	29	797
2019	97	322	360	34	813
2020	101	334	370	34	839
2021	123	347	380	32	882
2022	129	337	374	32	872

3. In antwoord op vraag 316 van 6 januari 2023 werden cijfers opgenomen voor Nederland met betrekking tot het aantal jongeren dat geplaatst werd in Justitiële Jeugdinstellingen (JJI), het equivalent van de Vlaamse gemeenschapsinstellingen. Meer recente cijfers (voor 2022) zijn nog niet beschikbaar. Verder beschikken we momenteel niet over vergelijkbare cijfers voor andere landen. Dit vraagt een meer uitgebreide vergelijkende analyse, met ook aandacht voor het geldend jeugdrechtsysteem in de respectievelijke landen, de leeftijdsgrenzen waarop het systeem van toepassing is, het type instellingen waarin jongeren geplaatst kunnen worden, termijnen van plaatsing. De cijfers zijn niet zonder meer vergelijkbaar.
4. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gemiddelde verblijfsduur in de gemeenschapsinstellingen. Deze verblijfsduur is onderhevig aan jongeren die heel kort en/of wel zeer lang in de instelling verblijven en kan hierdoor dus ook fluctueren.

	De Hutten	De Markt	Ruiselede	Wingene	Beernem	De Grubbe
	REG	REG	REG	REG	REG	REG
2019	114	155	164	112	124	36
2020	142	148	150	111	125	46

2021	126	123	144	142	136	34
2022	132	136	146	146	85	33

5. De gegevens inzake de migratieachtergrond en afkomst van jongeren geplaatst in een gemeenschapsinstelling worden niet als dusdanig - naast de nationaliteit - geregistreerd.
6. In 2022 werden er 72 unieke niet-begeleide buitenlandse minderjarigen toevertrouwd aan de gemeenschapsinstellingen. Er zijn hiervoor geen samenwerkingsprotocollen uitgewerkt met de federale Staatsecretaris voor Asiel en Migratie. In het kader van het eerste Vlaamse Actieplan Jeugddelinquentie gaan we hiervoor de gesprekken aan met de federale overheid in functie van een afgestemde aanpak en indien nodig een snelle en betrouwbare screening van de leeftijd, omdat er vaak geen duidelijkheid heerst over de effectieve leeftijd van de betrokken jongeren.
7. We beschikken niet over gegevens rond jongeren die niet toerekeningsvatbaar worden geacht. Jongeren met een ernstige psychiatrische problematiek kunnen aan forensische K-diensten toevertrouwd worden, maar dat lukt vaak niet omwille van capaciteitsproblemen. Er verblijven dan ook jongeren met dit profiel binnen de gemeenschapsinstellingen. Dat betekent steeds binnen een leefgroep samen met andere jongeren, waar maximaal op maat van elke jongere wordt gewerkt. Maar het spreekt voor zich dat dit geen ideale situatie is, die onvoldoende beantwoordt aan de noden van deze jongeren.
8. Uit recent verschenen jaarstatistieken van het Openbaar Ministerie blijkt dat er in 2022 in totaal 60.669 jeugddelicten instroomden op de Belgische jeugdparketten. Dit is een daling met 7% ten opzichte van 2021 (65.220). De daling is vooral toe te schrijven aan een forse daling van COVID-19-gerelateerde zaken. Voor de meeste grote tenlasteleggingsgroepen is een toename zichtbaar. De meest opvallende toename doet zich voor bij de persoonsdelicten (+17%) en eigendomsdelicten (+13%). Over een periode van 10 jaar is sprake van een (lichte) stijging van aangemelde jeugddelicten op de jeugdparketten met 2%. In 2021 was sprake van een instroom van 39.171 jeugddelicten op de Vlaamse jeugdparketten. In 2020 betrof dit 41.249. Het hoger aantal delicten in 2020 is vooral toe te schrijven aan zaken gerelateerd aan COVID-19. Er worden door het Openbaar Ministerie (nog) geen statistieken gepubliceerd met betrekking tot de beslissingen die door de jeugdparketten genomen worden. We hebben dus geen zicht op de seponeringsgraad, noch op de redenen van seponering. De sociale diensten jeugdrechtbank registreren wel het aantal vorderingen bij de jeugdrechtbank in het kader van een jeugddelict. Een cijfermatig beeld hiervan wordt tegen de zomer verwacht.